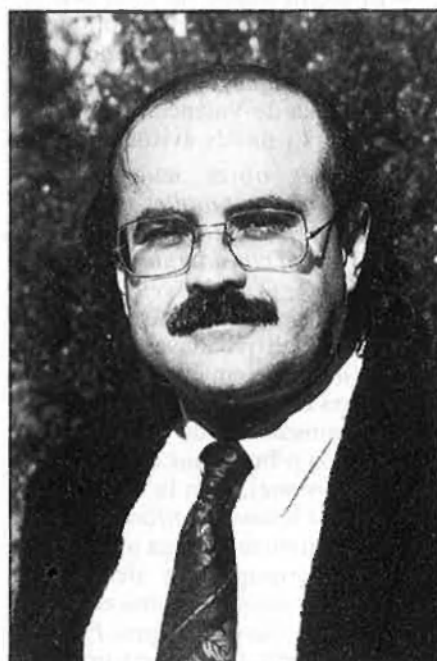
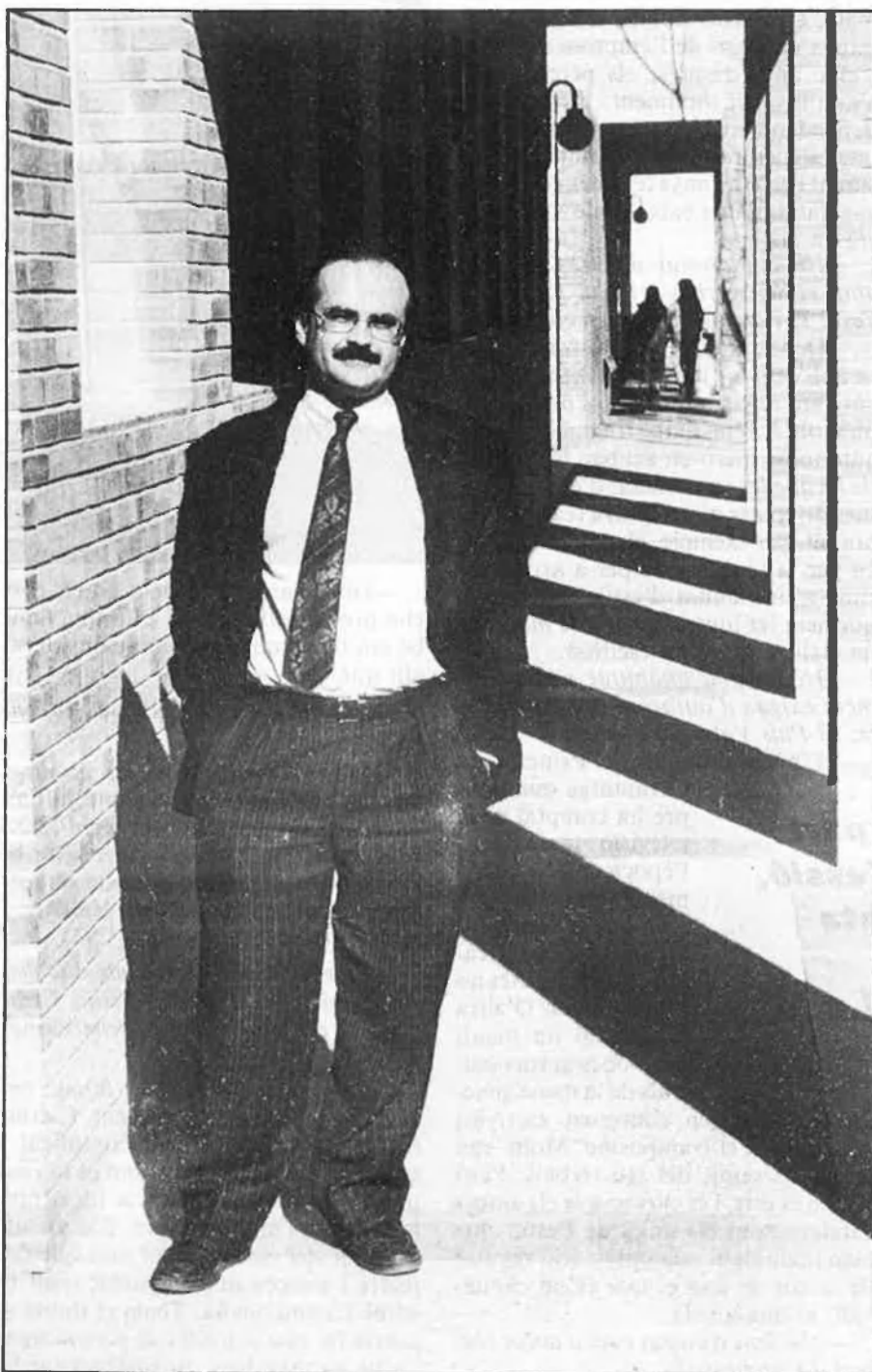

RODOLF SIRERA: UN INDEPENDENT AL DESPATX

Un escèptic escriptor de teatre

Amb més de trenta obres publicades, més adaptacions, traduccions, guions i tota mena de literatura sobre teatre, Rodolf Sirera ha esdevingut un dels poquíssims dramaturgs en català autènticament professionalitzats. Tan rigorós en el seu treball com escèptic davant les expectatives del teatre a València.

«Jo no hauria triat nèixer al País Valencià el 48».

Enric Sòria

Rodolf Sirera ens rep al seu despatx de la Conselleria de Cultura amb una cordialitat no massa habitual en aquells territoris. Sembla que l'home de teatre encara venç el funcionari. El to de veu suau i la cinefília còmplice no encerten a amagar un deix amarg o escèptic. Un dring inevitable quan a València es parla de teatre.

—*Vostè comença a fer teatre al final de la dècada dels seixanta, coincidint amb els primers balbucesos del que seria el teatre independent a València.*

—Jo vaig començar en la facultat d'Història, amb un grup de gent, i ens ho vam anar prenent seriosament mentre anàvem passant cursos. I al mateix temps preniem consciència d'altres coses. Era un moment particularment sensible de conscienciació contra el franquisme. D'això deu fer uns vint anys, més o menys.

—*A l'any 72 ja estaven ficats, vostè i el seu germà, organitzant unes jornades de teatre en català, em sembla que amb col·laboració fallera.*

—Això va ser prou posterior. Primer vam formar un grup de teatre dels que llavors se'n deia de «cámara y ensayo». L'any 72, ja amb el Rotgle, vam inten-

RAFA GIL

tar que, per primera vegada, les falles treballaren uns altres textos distints dels sainets convencionals de sempre. Aquell era el sentit de les jornades.

—*Un intent de vincular teatre faller i teatre independent que tenia la seua gràcia, però se'n va anar al clot ràpidament. ¿Per què?*

—El motiu exacte no el sé ben bé. Potser hi hagué algun enfrontament personal. Però ja començava a anunciar-se el que alguns han anomenat la batalla de València. En van ser uns primers i tímids avisos.

—*Algunes obres seues d'aquell temps han conegut moltes reedicions i han estat representades per diversos grups. Un èxit considerable, en aquestes latituds. ¿Com les veus ara?*

—Jo vaig escriure teatre en funció del grup en què treballava, però des del primer moment em va interessar fer unes altres obres al marge de les possibilitats immediates de representació. Així, tant la primera que escric, *La pau retorna a Atenes*, com la segona, *Homenatge a Florentí Monfort* —que era una obra emblemàtica en un moment d'inici de recuperació dels signes d'identitat— estan pensades en funció del meu grup, però la tercera, *Plany en la mort d'Enric Ribera*, era una obra absolutament irrepresentable en les condicions de llavors. Ara, amb 20 anys d'escriptura teatral i més de trenta títols a l'esquena, fa goig saber que una obra com *La pau...* continua representant-se sovint. Vol dir que té alguna vigència, que en aquells anys no vam fer un teatre tan de circumstàncies com semblava i que no ha envellit de pressa.

—*¿Com recorda el seu treball en el Rotgle? Suppose que, com de costum, hi faria tots els papers de l'auca.*

—S'ho valia, perquè vaig aprendre els oficis del teatre, tot i que treballàvem amb una notòria misèria de mitjans. Crec que conèixer el teatre per dins, fins i tot el contacte amb el públic —perquè de vegades

vaig fer d'actor— és important. Hi ha una altra cosa més difícil d'avaluar objectivament: l'experiència de viure tot allò quan tenies entre 20 i 24 anys, en un país que nosaltres encara creïem que podia canviar.

—*¿Per què desapareix el Rotgle?*

—Per les mateixes raons, més o menys, que s'acaba el teatre independent. El Rotgle naix a partir d'una pre-

sa de consciència lingüística, treballa exclusivament en català i amb una concepció idealístico-marxista, si vols, del teatre popular. Hi havia una càrrega ideològica molt gran, com en la majoria dels grups de l'època. De fet, crec que el teatre independent és un moviment prou homogeni a tot l'Estat espanyol.

—*I mor prou homogèniament en acabar la dècada dels setanta.*

—Mor perquè les estructures canvien totalment. Deixa de tenir sentit quan comença la inversió pública en teatre. Entre l'any 77-78 i el 81-82 es produeix un canvi espectacular, que s'ha analitzat poc, en l'estructura econòmica del teatre espanyol. Abans, el 80 per cent estava en mans de l'empresa privada, i cinc anys després, els percentatges s'han invertit totalment. El teatre independent apareix com a resposta a una estructura política i també professional i en cinc anys les dues coses han canviat de dalt a baix i el moviment entra en crisi.

—*Ha col·laborat diverses vegades amb el seu germà. ¿Feien tàndem a l'estil Taviani o es repartien els papers?*

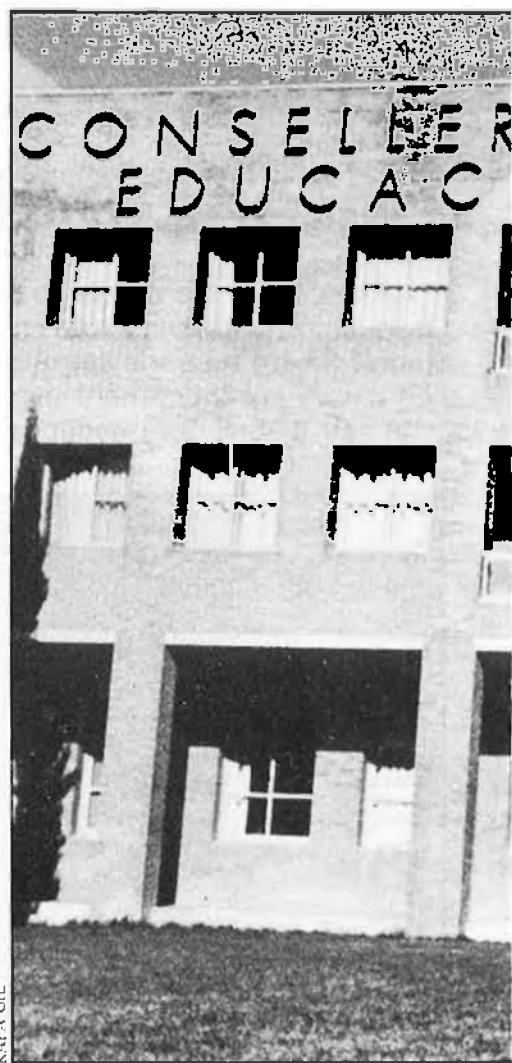
—Depèn molt de l'obra. A la primera que vam fer junts, *L'homenatge...*, ens vam repartir els papers perquè era una obra feta amb fragments molt autònoms, però en acabar *El brunzir de les abelles* vam tractar d'assajar formes diferents d'escriptura teatral, elaborant, per exemple, el material cadascú per la seua banda per a arribar al final a una unitat d'estil. La darrera que hem fet junts, *Cavalls de mar*, ens ha eixit amb molta facilitat.

—*Hi ha una quantitat verdaderament exigua d'autors teatrals en català, al País Valencià i arreu.*

—L'autor dramàtic del Principat té l'avantatge que sempre ha comptat amb televisió, menuda en l'època de Miramar i més gran ara. Sempre s'ha pogut sobreviure amb guions, traduccions, etc. Ací no n'hem tingut. D'altra banda, hi ha hagut molt pocs autors teatrals de la meua gene-

ració que hagen continuat escrivint quan acabà el franquisme. Molts van perdre el sentit del seu treball. Però també és cert, i és curiós, que els autors catalans som els únics de l'estat que hem mantingut una publicació regular de textos de teatre, que és, al capdavant, el que queda.

—*¿Se sent conegut com a autor teatral a Catalunya?*

—Discretament conegut en els cercles professionals. I val a dir que també em trobe una mica més considerat allí que ací.

—*¿Quins dramaturgs t'han influït més?*

—Molts autors, segons les circumstàncies i els moments. Sempre m'han interessat els del final del segle XIX, com Ibsen, inqüestionablement Brecht i Pirandello, i en algun moment els realistes castellans com Buero Vallejo. I molts altres.

—*En els seus últims treballs s'ha deixat seduir pel to de la comèdia. Sempre s'ha dit que és un dels gèneres més difícils.*

—Després de 20 anys de treball, encara em considere un aprenent. Escriure teatre és tècnicament complicat i ningú no ens ha explicat com es fa i cal provar-ho tot. Jo no havia tocat mai la comèdia i m'interessava. Sóc un admirador del cinema molt més que del teatre i sempre m'ha agradat molt la comèdia americana. Tenia el dubte si sabia fer una comèdia de personatges i n'he escrites dues, una encara inèdi-

ta, i de moment, no pense reincidir-hi.

—*Pel que sembla, quan parles de cinema et refereixes al clàssic nord-americà.*

—Sí, fonamentalment l'americà, i una mica el francès. Jo em mantinc fidel als directors que sempre m'han agradat, sobretot quan ja no són moda. No amague, per exemple, la meua adhesió increbantable a Truffaut. Indiscutibles, també, els clàssics de la comèdia americana: Wilder, Cukor, Hawks...

—*¿Prefereix l'acidesa de Wilder o l'orfebreria de Cukor?*

—Seria ben difícil triar-hi. En tot cas, em quedava amb un que encara no havíem esmentat: Mankiewicz.

—*Darrerament el seu ritme de publicacions és molt més ràpid que el de muntatges estrenats sobre textos seus.*

—És que jo quasi preferiria que ningú no em muntara obres. Cada volta m'interessa menys veure les meues obres damunt d'un escenari i cada punt vaig més cap al llibre. Cap al teatre llegit. M'interessa el cinema, la televisió i el teatre com a gènere literari. Davant

el teatre en escena, cada volta sóc més escèptic.

—*¿I si li munta una obra el Berliner Ensemble?*

—Home, llavors no sé què dir-te. Però la concepció del treball és molt distinta. El teatre americà, posem per cas, té una cosa molt positiva i és que és *business*. Aleshores, cal ser competitiu i tenir èxit. S'ha de funcionar. Mentre que ací no. Ací se sotmet tot a la ideologia, els gustos personals o els desigs frustrats dels que hi treballen i s'oblida que una funció ha de funcionar, tan senzill com això. Ha de connectar amb el públic.

—*El teatre públic, sense risc, no afavoreix justament la competitivitat. I ara acapara bona part de l'oferta.*

—L'acapara tota sencera. Però no només ací. El factor risc en teatre quasi ha desaparegut a tot Europa. Però, possiblement, a altres indrets amb més tradició teatral hi ha una certa independència del creador malgrat la intervenció dels poders públics. A l'Estat espanyol no, o encara no. Hi ha una sèrie de mediatitzacions molt notables i es corre el perill d'acabar fent el teatre

«Cada volta m'interessa menys veure les meues obres damunt d'un escenari».

que el poder, dins la seua habitualment terrible ignorància, vol.

—*El seu primer contacte amb la gestió pública del teatre és l'any 79 a la Diputació. ¿Com li va anar?*

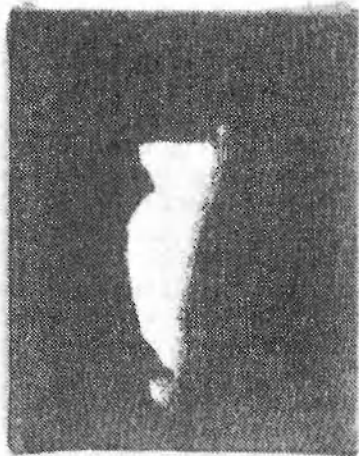
—M'hi vaig passar cinc anys, primer amb Armando Moreno i després a soles, i va ser una experiència positiva però també molt dura. Van ser uns anys molt complicats per a la convivència cívica en aquest país i per a una evolució normal de la cultura. Ara no ho tornaria a fer. També pense que un sector de la intel·lectualitat i de la progressia d'aquest país va ser absolutament miop llavors i es va equivocar de cap a peus.

—*Explique's més.*

—Jo crec que hi va haver unes opcions teatrals, més o menys encertades, que obrien uns camins que, al cap de 5 o 6 anys, es comprova que eren els correctes, però dissortadament, la generació dirigent i també la intel·ligència d'aquest país no ha estat mai públic de teatre, i no li agrada el teatre per una raó molt senzilla: la generació amb poder polític i amb poder adquisitiu, entre els 30 i els 45 anys, no hi ha anat mai, o quan hi ha anat, ho ha fet per manifestar-se políticament. Quan han arribat al poder, han tingut mala consciència i han pensat que cal fer teatre però sense creures-s'ho en el fons. Jo crec que hi ha hagut una notable incomprensió, a banda que aquesta ciutat nostra és profundament insolidària i amb una manca terrible de perspectives de futur. I com continue d'aquesta manera trobe que, veritablement, de futur en té ben poc.

—*Sembla que la professió valenciana es planteja la qüestió teatral en termes de lluita per l'estricta supervivència. ¿És tan greu com això?*

—La situació és difícil, sobretot perquè en deu anys s'hi ha avançat molt poc. Potser caldria que tots acceptàrem que no som genis, que som una generació molt gastada que viu en una comunitat molt menudeta i que no s'ha caracteritzat per fer coses més brillants que el mestre Serrano. Ens manca, de bestreta, una considerable dosi de modestia. D'altra banda, ha mancat una perspectiva de futur i això ha fet que s'hagen perdut oportunitats. Aquesta constant tan fallera de cremar-ho tot en un dia i no crear estructures de base explica que, amb un material humà que no era extraordinari però tampoc dolent, s'hagen aconseguit resultats molt inferiors als que amb un mínim de seriositat hauria calgut esperar. Al

www

1° MOSTRA INTERNACIONAL DE REALITZADORES DE VIDEO CREACIÓ

PALAU DE LA MÚSICA I CONGRESSOS
VALÈNCIA, 4 I 5 DE MARÇ DE 1988

 GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

DIRECCIÓ GENERAL DE CULTURA • GABINET DE LA DONA

cap de deu anys crec que la situació ha empitjorat, entre altres coses perquè la gent és més major, està molt més cansada i més escèptica, mentre que no s'ha consolidat res. No hi ha res que assegure un treball regular.

—*Fa la impressió que el teatre en català cada vegada és més absent dels nostres escenaris.*

—Jo la tinc de fa molt de temps. Des que era al Principal. Sempre m'he preguntat on era la gent que es deia valencianista, els socis d'Acció Cultural, etc., quan programàvem el Teatre Lliure, per exemple, i veies 50 espectadors en la sala. És terrible anar al teatre per fer militància, però veure el Teatre Lliure s'ho mereix, és un fet de cultura i, si no s'entén així, malament.

—*¿I pensa que aquesta recessió seguirà?*

—No ho tinc clar. No augure bons anys per al teatre en català ací. Una part de la responsabilitat és de les institucions, òbviament, però una altra part és de la gent de teatre, que, crec, no ha sabut evolucionar. I crec també que un dels problemes fonamentals de la gent de teatre d'ací, i lamentablement, és el seu messianisme d'una banda, i de l'altra una violenta incultura històrica i teatral. Això és una gran veritat. En aquest ofici nostre quasi no es pot trobar ningú amb qui es pugui parlar d'una obra. Es parla de subvencions, d'administració, etc., però ningú no em diu que ha anat a veure què es fa a Europa o que han estalviat per anar a Broadway. Pense que una bona part de la gent que fa mítings sobre teatre té una ignorància violenta i no hi ha anat molt més enllà del *Sermó de les cairetes*.

—*En una entrevista, Juli Leal, un altre teatrer cinèfil, afirmava que ell havia volgut ser per damunt de tot director de teatre, no de cinema, però a la fi reconeixia que ni s'ho havia pensat perquè «ací voler fer cinema era impensable». ¿Tu hauries preferit ser guionista de cinema?*

—Si Juli Leal, que és un dels pocs homes de teatre cultes que tenim diu això, què vols que et diga jo. En tot cas, si ens posen a fantasiar, jo el que hauria preferit és viure a Hollywood i ser guionista de cinema amb un despatx fantàstic. De vegades un es pregunta per què no podia haver caigut a Itàlia, per exemple, i treballar dins una cultura normal. Si haguera pogut triar, probablement jo no hauria triat nàixer al País Valencià l'any 48. Cert que no. Viure aquests anys en aquest país ha estat una experiència realment dura i ben poc gratificant. □